

DIYANET İŐLERİ BAŐKANLIĐI
YAYINLARI

DIYANET DERGİSİ

DİNİ, İLMİ, EDEBİ ÜÇ AYLIK DERĐİ

NİSAN-MAYIS-HAZİRAN 1985

CİLT : XXI - SAYI : 2

DİNE KARŞI İNKÂRCI CEREYANLAR

Yrd. Doç. Dr. Celâl KIRCA
Erc. Ü. İlahiyat Fak.

İnsanlar, hayatın acı ve ızdıraplarına karşı, en büyük teselliği, Din'de yani Allah'a imanda bulmuşlardır. Allah'a iman ve dinî terbiye, insanı, nefsine, ailesine, vatan ve Milletine karşı fenalık yapmaktan ve onlara acı ızdırap vermekten korur.

Din, fert ve toplumlar için vazgeçilmez bir zarurettir. İnsan, havaya, suya ve ekmeğe ne kadar muhtaçsa, dine de o kadar muhtaçtır. Bu gerçeği, tarih ve sosyoloji ilimleri de te'yid etmektedir. Tarihte dinsiz yaşayan bir toplum görülmemiştir. Bu günde yeryüzünde milyonlarca insan Allah'ın varlığına inanmakta ve O'na yönelmektedir..

Bir kimsenin mesut olarak yaşayabilmesi için, hayatın bazı zevklerinden feragat etmesini bilmesi, başkalarına karşı fedakâr olması ve kendisini bir disiplin altına sokabilmesi gerekir. Yalnız kendini ve kendi çıkarlarını düşünmek, ferdi isteklerine tâbî olmak, insanı bencillığe ve egoizme götürür. Bencillığın sonu da ızdırap ve elemidir. Din, insanlara merhameti, şefkati, sevgiyi ve yardımlaşmayı emreder. Böylece onları, fedakâr ve merhametli olmaya teşvik eder. Bu nedenle insanı, gerçek insan olmaya götüren en sağlam yol, din yoludur.

Durum böyle iken, bu inancı yıkmaya çalışmak, insanların ruh dünyasını, toplumların huzurunu ve yaşadığı ülkeleri derinden sarsmak demektir. Gel gör ki, Allah'a imanı sarsma ve yok etme gayretleri, geçmişe göre bugün, daha çok ve daha ustaca yapılmakta, bilimsellik ve çağdaşlık iddialarıyla dinsizlik meşrulaştırılmaya çalışılmaktadır.

Bir toplumda bin, yüz bin insan, dinsiz ve ateist olabilir. Fakat bir toplumun tamamının dinsiz ve ateist olması aslâ düşünülemez. Allah'a inanmayan veya inandığı halde dini ve peygamberliği kabul etmiyen insanların yanında, Allah'ın varlığını kabul eden ve O'na inanan milyonlarca insan, binlerce ilim adamı ve düşünür de bulunmaktadır.

Allah'ı tanımayan ve O'nu kabul etmiyen görüşe **ATEİZM** adı verilmektedir. Felsefe tarihi, pek çok ateist düşünceden bahsetmekte ve düşünce sistemlerine yer vermektedir. İslâm'ın anladığı anlamda Allah inancını kabul etmeyen düşünceler de mevcuttur. Bunlar içinde **PANTEİZM** en önemli olanıdır. Bu düşünceye göre var olan her şey, Allah'tır.

PANTEİZM'in üç farklı fraksiyonu vardır :

1. Tabiatçı Panteizm : Allah tabiattır, tabiatın içinde gizlidir görüşü. Diderot gibi.
2. İdealist Panteizm : Allah ruhdur, ruhta mündemiçtir, görüşü. Hegel gibi.
3. Teolojik Panteizm : Tek realite Allah'tır, tabiat ve ruh, Allah'da mündemiçtir, görüşü. Spinozo gibi.

Allah fikrini kabul etmekle birlikte, Peygamberleri ve Kitapları kabul etmeyen bir görüş daha vardır ki adına DEİZM denmektedir. J.J. Russcau gibi.

Biz burada düşünce tarihi içinde fosilleşerek değerini kaybeden bu görüşleri değil de, daha ziyade sistemli bir şekilde insanları, dinsizliğe götüren ve onları Allah'ı inkâra sevkeden düşünce sistemleri ve cereyanları üzerinde durmak istiyoruz. Bu sistem ve inkârcı cereyanların başında ve en önemlileri arasında yer alanlar ise: Materyalizm, Darwinizm, Pozitivizm ve Freudizm cereyanlarıdır.

Rönesansla birlikte Avrupa'da başlıyan ilmi ve fikri hareket, giderek ilim-din yani Hristiyanlık ilim çatışmasını doğurmuş, özellikle bilimsel maddeciliğin zirveye ulaştığı 19. asırda bu çatışma, daha da şiddetlenmiştir. Fakat bu çatışma, bütün neticeleriyle birlikte, hiç bir ilmi ve fikri ayıklamaya tabi tutulmadan, bütün İslâm ülkeleriyle birlikte Ülkemize de girmiş ve Türk milletini tehdit eder hale gelmiştir.

İslâm'da Hristiyanlık dünyasında görüldüğü anlamda bir ilim-din çatışması olmamıştır. Ancak inkârcı cereyanlara inananlarca, sanki İslâm-ilim çatışması varmış gibi takdim edilmiştir. İlim adına, bazı teori ve nazariyeler, kanun gibi telakki edilmiş ve karşı konulması imkânsız ilmi gerçekler olarak anlatılmıştır. Böyle güçlü bir propoganda karşısında inananlar, ya susmuş ya da sesini duyuracak kadar başarılı olamamıştır. Özellikle aydın kesimini etkileyen bu inkârcı cereyanlar, inananlara bile te'sir etmiştir. Camiye gelip namaz kılan bir mühendisin, acaba Darwin de haklı olamaz mı? Şüphesi bunun en canlı örneğidir.

Bu inkârcı cereyanların ilmi yönünü, yani ilim açısından ileri sürdükleri hipotez ve teorileri ele alarak tartışacak değilim. Bu cereyanlar üzerinde çok şey söylenmiş ve çok şey yazılmıştır. İlmîleri tartışılmış, hipotezlerinin doğru ve yanlış yönleri ele alınarak tenkit edilmiştir.

Burada sizlere, bu inkârcı cereyanların, inkârcılık yönleri üzerinde duracak; hangi yönleri, hangi fikirleri ve hangi hipotez ve teorileriyle inkârcılığa kaçtıklarını izah etmeye çalışacağım. Zira bu cereyanların bazı fikir, düşünce ve hipotezleri doğrudan doğruya dini ilgilendirmemekte, sadece ilmi ilgilendirmektedir. Fakat bazı fikir ve hipotezleri vardır ki, doğrudan doğruya dini, ilgilendirmekte, dini veya dini bir konuyu inkâr anlamı taşımaktadır. İşte biz bu cereyanların inkârcılık yönü üzerinde duracağız.

1. MATERİYALİZM :

Materyalizm, her şeyin madde olduğunu iddia eden ekolün adıdır.(1) Materyalizm'e göre, kâinatın ve bütün varlıkların aslı ve esası maddedir. Madde

(1) Buchner, Madde ve kuvvet, İstanbul, Tarihsiz, s. 13-94.

ezeli ve ebedidir. Yani yaratılmamıştır ve yok da olmayacaktır. Kâinattaki bütün varlıklar; ister canlı ister cansız olsun, maddeden meydana gelmiştir. Allah fikri, büyük bir hatadır. Materyalist olmak demek Allah'sız olmak demektir. Madde, ruhun mahsulü değil, ruh, maddenin mahsulüdür. L. Buchner, Baha Tevfik ve Ahmet Nebil tarafından da Türkçeye çevrilen MADDE ve KUVVET adlı eserinde bunları söylemektedir.(2) Ufak tefek nüans farklılıkları bir tarafa bırakılacak olunursa, hemen hemen bütün materyalistler, aynı düşünceyi paylaşmaktadırlar.(3) İsmail Fenni'nin "Maddiyyun Mezhebinin İzmihlâli" ve Hilmi Ziya'nın "Tarihî Maddeciliğe Reddiye" isimli eserleri, bu konuda ülkemizde yazılan ve materyalizmi çürüten değerli eserlerdir.

Dini inkâr açısından ele alacağımız en belirgin düşünce ve fikirlerine gelince bunları şöyle sıralayabiliriz :

a. Madde ve kâinatı bir yaratıcı, yaratmamıştır. İnsan ve hayat da bir yaratıcının eseri değildir.

b. Madde kendiliğinden oluşmuştur. Tıpkı madde gibi hayat da yeryüzünde tesadüfen başlamış ve kendiliğinden var olmuştur.

c. Yaratıcı bir Allah yoktur. Her şey kendiliğinden olmaktadır.

Materyalistlere göre, kendiliğinden olan ve hayatı var eden bu esrarengiz madde acaba nedir ?

Üzerinde herkesin ittifak ettiği kesin bir tarifini bulamadık. Fizik ve Kimya'da madde: Uzayda bir yer kaplıyan, ağırlığı ve hareketsizliği olan her şey.

Felsefe'de madde : İnsanın çalışmasıyla bir ideal uğruna biçim verdiği ya da yararlandığı tabii cisimler.(4)

Modern Fiziğe göre madde: — 273 derece ile 6 milyar santigrat arasında donmuş ve katılaşmış enerji stoku.

Materyalistlere göre ise madde: Ruhtan ve akıldan bağımsız ve var olmak için ruha ve akla muhtaç olmayan bir dış gerçektir.(5)

Materyalizm'in dini tenkidine geçmeden önce şunu önemle belirtmeliyiz ki, en iyi konulmuş prensipler ve en iyi desteklenmiş hükümlerin bile son otuz-kırk yılda yıkılmış olması, bize bilimlerin ilerlemesine rağmen, fikir düşünceleri genel hükümlere dayandırmaya çalışırken ne kadar ihtiyatlı olmamız gerektiğini göstermektedir. Zira bu iş, daima hareketli bir toprak üzerinde inşaata yapmaya benzetilmektedir. Bilmediğimiz şeyler toplamının, bildiğimiz şeyler toplamından ne kadar fazla olduğunun farkına varılınca, insan, çok çabuk karar vermekten kaçınmaktadır.(6)

(2) E. Hacekel, Vahdet-i Mevcut Ter. Baha Tevfik, Ahmet Nebil, İstanbul, Tarihsiz, s. 7-85. G. Politzer, Felsefenin Başlangıç Esasları, Ter. Cem Eroğlu Ankara, 1969, s. 74.

(3) A.g.e. ve aynı yerler.

(4) Prof. Dr. Bedia Akarsu, Felsefe Terimleri Sözlüğü, Ankara, 1975, s. 135.

(5) G. Politzer, a.g.e. s. 74.

(6) Louis De Broglie, Matière et Lumière, (Madde ve Işık) Ter. Nusret Kürkçüoğlu, İstanbul, 1965. s. 11.

Bilim ve teknolojinin ilerlemesi insan oğluna yeni yeni keşiflerin ufuklarını açmıştır. Son 25 yıl içinde yazılan kitapların toplamı, yazının icadından bugüne kadar yazılan kitapların toplamından daha fazla olduğu gibi, yine 35 yıl içerisinde bilim ve teknolojiye yapılan keşif, icad ve aletlerin sayısı da bütün tarih boyunca yapılan keşif, icad ve aletlerin sayısından daha fazladır.

Gerçek bu iken sırf nazari bilgilere ve bir takım varsayımlara dayanarak ve üstelik bilimsellik iddialarıyla materyalizm'i savunmak, ancak son yarım asırdaki gelişmelerden nasibini almamış zavallı kimselerin yapacağı bir şeydir.

Materyalizm'in en büyük iddiası, maddenin ezeli olduğu ve yaratılmadığı iddiasıdır. Bu iddia sadece bir varsayımdır ve asla ilmi olarak da doğrulanmamıştır. Üstelik son yarım yüz yılda gelişen pozitif ilimler, özellikle fizik ve astro-fizik, bu varsayımı tamamen çürütmüştür. Atomun elektronların, proton ve nötronların keşfi ile başlayan materyalizmin çöküşü, 1979'da Proton'da Glüonlara bağlı Kuark'ların keşfi ile daha da hızlanmış ve madde gittikçe bilinmezliğe bürünmüştür.(7) Bu da materyalizmi büyük ölçüde yaralamıştır.

Kütlenin mahfuziyeti kanunu da bugünkü izâfilik karşısında müteber değildir. İzâfi fiziğe göre, her hangi bir kütle miktarı, enerji muhteviyâtına, meselâ kinetik enerjiye tâbidir. Her hangi bir çekirdeğin hızı çok büyük olursa, kütlesi artar ve hızı ışık hızına yaklaşırsa, kütlesi sonsuz olur. Einstein denkleminde göre, kütle sonunda bir enerji şeklinden başka bir şey değildir.(8)

Einstein'e göre :

- a. Kütle cisimlerin hızına tâbidir, sabit kitle yoktur.
- b. Madde yoktur, enerji vardır.
- c. Evren N boyutludur, üç boyutlu değildir.
- d. Zaman ve mekân dışta objektif olarak yoktur. Bunlar, cisimlerin hareketlerine ve görünüşlerine bağlıdır.(9)

Böylece modern fizikteki izâfiyet ve kuantum teorileri, enerji ile madde arasındaki farkları kaldırmıştır. L. Barnett'in ifadesiyle, kütle enerji, de küttedir, ikisi arasındaki ayrılık geçici bir durumun yarattığı ayrılıktan başka bir şey değildir.(10)

Materyalist olan astro-fizik âlimleri hariç, hemen hemen bütün astro-fizikçiler, kâinatın yaratıldığını kabul etmektedirler. İhtilaf ettikleri nokta ilk evren maddesinin ne zaman yaratıldığı konusudur. Diğer bir ifade ile, kâinatın yaşı meselesidir. Bu astro-fizikçiler'den bir kısmına göre kâinatın yaşı, 10 milyar, bazısına göre 15 milyar ve bazısına göre de 20 milyar senedir. Daha ilersini söyleyen hemen hemen yok gibidir.(11)

Bu astro-fizikçiler, vardıkları netice farklı da olsa bir tek konuda birleşmektedirler. Kâinatın bir başlangıcı yani doğumu vardır. Doğan her varlık gibi

(7) Bilim ve Teknik Dergisi, sayı : 184, s. 45.

(8) Doç. Dr. Mehmet Eröz, Marxizm, Leninizm ve Tenkidi, İst., 1978, s. 27.

(9) Osman Pazarlı, Din Psikolojisi, İst. 1968, s. 221.

(10) L. Barnett, Evren ve Einstein, Ter. Nail Bezel, İst. 1976, s. 74.

(11) Bilim ve Teknik, Mayıs, 1972, s. 54 Aralık, 1976, s. 109.

ölümü de olacaktır. Fakat bilinen bir husus daha vardır ki, o da bu ilk evren maddesinin nasıl meydana geldiği, bütün araştırmalara rağmen kesinlikle bilinmemesidir. (12)

Kâinatın durumu ve dünyamızdaki mevcut hayatın meydana gelişi, rastgele hareket eden serbest moleküllerin ve rastgele hareketlerin tesadüfen bir araya gelmesi neticesinde olması, hayâlen dahi imkânsız olmasına rağmen, fizikî olaylar bakımından imkânsız görülmemiştir. G. Gamow, bu imkânsız görüleni ihtimali olarak hesaplamış ve böyle bir ihtimalin $10^3 \times 10^{26}$ da bir olduğunu hesaplamıştır. Evrenin yaşı ise sadece 10^{17} saniyedir. Buna göre bugünkü hayatın oluşması için daha milyarlarca sene beklemek lazım gelecektir. (13)

E.L. Turner'e göre, evren maddesinin hemen hemen tümü kara delikler içinde, arta kalan da tek tük yıldızlarda ve gezegenlerde olacaktır. Her bir cisim, kara deliğe dönüştükten sonra buharlaşacaktır. Böylece yaklaşık tüm madde dağılarak yok olacaktır. (14) Bu sözlerin sahibi, Princeton Üniversitesi astrofizik Profösörü'dür.

Kısaca açıklanan hususlardan da anlaşılacağı üzere, kâinatın bir başlangıcı vardır ve bir gün de yok olacaktır. İşte din de bunu söylemekte ve kâinatın yaratıldığını ve bir gün kıyamet kopacağını açıklamaktadır.

Kitab-ı Mukaddes'te yaratılış şöyle anlatılmaktadır :

"Başlangıçta Allah gökleri ve yeri yarattı, yer ıssız ve boştu. Ve enginin yüzü üzerinde karanlık vardı. Ve Allah dedi: Işık olsun ve ışık oldu." (15)

Kur'an-ı Kerim'de ise kâinatın yaratılışı şöyle anlatılmaktadır :

"Rabbin o Allah'tır ki, altı günde gökleri ve yeri yarattı. Sonra arş üzerinde hükümran oldu. Gece ile gündüzü örter. Gece de gündüzü takip eder. Güneş, ay ve yıldızlar onun emrine musahhardırlar. Haberin olsun ki, yaratmada emir de O'na mahsusdur." (16).

"Bir şeyin olmasını dilediği zaman O'nun emri O'na ol demektir. O da oluverir." (17)

"O, gökleri görünür direkleri olmaksızın yarattı." (18).

Kur'an-ı Kerim'de, Allah'ın bu kâinatı, kendisinin yarattığına dair daha pek çok âyet vardır. Hepsi de kâinatın yaratıldığını açıkca belirtmekte ve asla bir tesadüf neticesinde kâinatın meydana geldiği fikrini kabul etmemektedir. "Gökleri ve yeri yaratması, aynı kökten geldiği halde, dillerinizin ve renklerini-

(12) Bilim ve Teknik, Temmuz, 1975, s. 92, s. 2.

(13) Ayhan Songar, Enerji ve Hayat, İst. 1979, s. 19-20.

(14) Turner, Evrenimizin Geleceği, Ter. Levent Altaş, Bilim ve Teknik, s. 185, s. 33. Nisan, 1983.

(15) K. Mukaddes, Tekvin, 1/4.

(16) El-A'raf 7/54.

(17) Yasin, 36/82.

(18) Lokman, 31/10.

zin bir birine uymaması da O'nun âyetlerindedir.”⁽¹⁹⁾ “Yeryüzünde yanyana bulunan arazi parçaları, üzüm bağları, ekin tarlaları, dalları budakları hurmalıklar vardır. Hepsi de aynı sudan sulandığı halde biz tatlarını birbirinden farklı ve üstün kıldık. Muhakkakki bunda akli erenler için ibretler vardır.”⁽²⁰⁾ Bu iki âyet, yaradılışı açıklarken, tesadüfü de reddetmektedir.

İslâm Dini'nde ve gerekse diğer ilâhî dinlerde tesadüfe asla yer yoktur. Her şeyin bir ustası, yapıcısı olduğu gibi, kâinatın da bir yapıcısı ve onu yoktan var edicisi vardır. Ki biz O'na, Allah diyoruz. Adı ister Allah, ister Hüda, ister Tanrı, ister, God olsun, bir yaratıcı olmaksızın, kâinatın ve bütün olayların kendiliğinden oluştuğunu kabul etmek veya her şeyi tabiatın yarattığını söylemek, materyalist anlayışın gereğidir. Bu materyalist anlayışa göre, bir piyano, kendiliğinden tesadüfen olmakta ve bir piyanist olmadan kendiliğinden en mükemmel ve en zor parçaları dahi çalabilmektedir.

İnsan, G. Gamow'un da dediği gibi, yapıcıdır, yaratıcı değildir.⁽²¹⁾ İnsan yoktan bir şeyi var edemez. Ancak var olan şeylerden yeni yeni şeyler yapabilir. Yaptığı her yeni şeyin, ilk iptidai maddesi mutlaka bu kâinata vardır. Yoksa yoktan bir şey var ederek, yeni bir şey yapmamaktadır. Bu anlamda insan için mecazi olarak yaratma fiili belki kullanılabilir. Ama hakiki anlamda yaratma fiili, insana asla izafe edilemez. Kâinatın mükemmel varlığı olan insan için yaratma, sözkonusu olamazken, nasıl olur da cansız bir varlık olan tabiat, yaratıcı olabilir?

Materyalizm, özellikle tarihi maddecilik, din, devlet ve cemiyetin bütün meselelerine karşı korkunç bir tahripde bulunmuş, ve insanı, sırf hayvanlar gibi yiyip içen, cinsî arzularını tatmın eden maddî bir varlık olarak kabul etmiştir. İnsan, maddenin bir parçası, akıl da bir makina gibi düşünülmüş ve materyalist düşünce sistemi bu esas üzerine kurulmuştur.

Halbuki gerçek, materyalistlerin düşündüğü ve söylediği gibi değildir. İnsan, etiyle, kanıyla, kemiği ile insan olduğu gibi, san'atıyla, medeniyetiyle, ahlakıyla ve ruhuyla da insandır. Maddesiz sanat eseri yoktur. Fakat hiç bir sanat eseri, sadece maddeden de ibaret değildir. San'at eserlerinde de tıpkı insanda olduğu gibi, ruh ile madde birbirine kaynaşmış olarak bulunur.

Materyalistler, hakikatın yarısını ele alarak müdafaa etmiş, yarısını ise reddetmişlerdir. Gerçekte insan, yarı yarıya maddeden ibarettir. Bunun içinde keslenme, ihtiyacını duyarız. Hiçbir kimse midesine karşı koyamaz. En büyük veli bile günde az veya çok bir şeyler yemek zorundadır. Yeryüzünde mücerret ruh olarak yaşamak imkânsızdır.

Fakat bu gerçeğin bir diğer yarısı daha vardır ki, o da insanın isteyen, duyan, arzu eden, seven, nefret eden, düşünen, acıyan ve acı duyan bir varlık oluşudur. En basit insanda bile bitki ve hayvanlarda olmayan farklı meziyetler vardır. Şu ana kadar, hiç bir bitki veya hayvanın her hangi bir dilden bir düşünce ve san'at eseri meydana getirdiği görülmemiştir.

(19) er-Rum, 30/12.

(20) er Rad, 13/4.

(21) Bilim ve Teknik, sayı, 65, s. 33.

En vahşi kavimlerin bile bir dili ve kültürü mevcuttur. İşte materyalistlerin görmek istemedikleri veya göremedikleri şey budur. Onlar bu meziyetlerin, ve ruhun maddeden çıktığını söylerler. Şayet ruh maddeden çıktıysa ve bu da tesadüfen olmuşsa neden bu duygular insanda bulunuyorsa bir diğer canlıda bulunmuyor? Neden tesadüfen yeni bir olay meydana gelip de bir başka canlının medeniyet kurduğuna şahit olamıyoruz?

İnsanı, hem madde ve hem de mânâ cephesiyle ele almak ve ona göre sistem kurmak gerekir. Ne sadece ruhu ele alarak maddenin ruhdan çıktığını iddia eden idealizm, ne de ruhun maddeden çıktığını iddia eden Materyalizm, tek başlarına hakikati ifade etmeye yetmektedir. Zira ruhu da maddeyi de yaratan Allah'tır. Birinin diğerinden çıktığını iddia etmek, beden mi ruhdan, ruhun mu bedenden çıktığını iddia etmek gibidir. Ne ruh bedeni yaratmıştır, ne de beden ruhu. Birini diğerinden ayırmaya veya tercih etmeye gerek yoktur. Allah maddeyi madde özellikleriyle, ruhu da ruh özellikleriyle yaratmıştır. Birini diğerine tercih etmek veya birini diğerine fedâ etmek, yaratılış dengesini bozmak demektir. Buna da hakkımız yok sanırım.

Ancak akıl irade, zekâ ve ruh maddenin üstünde ve maddeye hakim, maddeyi anlayan ve değiştiren kuvvetler olarak görülmektedir. Bunun için de Allah, maddeyi ve ondan teşekkül eden kâinatı, insana ve onun emrine tahsis etmiştir.

(Devamı Gelecek Sayıda)